

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології і філософії мови

Курсова робота

на тему: *Особливості вживання емоційної лексики
в українських та американських коротких оповіданнях
початку ХХІ століття*

Студентки групи Па 02-20
факультету германської філології і перекладу
денної форми здобуття освіти
спеціальності 035 Філологія
Лисенко Софії Юріївни

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент
Андрущенко Ірина Олександрівна

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ-2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ПЕРША ЧАСТИНА. Теоретичні засади дослідження емоційної лексики.	5
1.1. Поняття емоційної лексики.....	5
1.2. Дослідники емоційної лексики.....	8
Висновки до першої частини.....	10
ДРУГА ЧАСТИНА. Емоційна лексика в українських та американських коротких оповіданнях ХХІ століття.....	11
2.1. Емоційна лексика в американських коротких оповіданнях ХХІ століття.....	11
2.2. Висновки щодо емоційної лексики в українських коротких оповіданнях ХХІ століття.....	16
2.3. Емоційна лексика в українських коротких оповіданнях ХХІ століття.....	16
2.4. Висновки щодо емоційної лексики в українських коротких оповіданнях ХХІ століття.....	20
Висновки до другої частини.....	20
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	21
RÉSUMÉ.....	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	23
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	24

ВСТУП

Емоційна лексика є надзвичайно важливим елементом літературного мистецтва, оскільки вона допомагає передати емоції, створювати настрій та ефективно передавати повідомлення. Використання емоційної лексики дозволяє письменнику звернути увагу читача на певний аспект сюжету, надати вагу деяким подіям або персонажам, підкреслити їхні почуття та емоції. Тому дослідження особливостей емоційної лексики у сучасних оповіданнях (зокрема американських та українських коротких оповіданнях XXI століття) дозволяє виявити тонкі градації емоційних координат літературного доробку письменників сьогодення, що й зумовлює **актуальність теми** роботи та її значення для подальшого поглибленого вивчення в контексті теорії та практики філологічної науки та перекладу.

Метою дослідження емоційної лексики є подальше розуміння, як вона використовується в мовленні, що допомагає збагнути емоційний стан мовця. Іншою метою дослідження емоційної лексики є визначення особливостей її вживання в різних культурах та мовах, а також вивчення історичного розвитку емоційної лексики.

Крім того, емоційна лексика є важливим інструментом у комунікації. Усна та письмова мова, що містять багато емоційної лексики, здатні впливати на настрій та емоційний стан слухача або читача. Наприклад, публічний виступ з використанням емоційної лексики може підвищити мотивацію аудиторії до певної справи або привернути увагу до певної проблеми. Об'єктом роботи є емоційна лексика у сучасних американських та українських коротких оповіданнях XXI століття. Предметом дослідження є особливості вживання емоційної лексики на позначення емоцій, почуттів та станів, які описуються українських та американських коротких оповіданнях початку XXI століття. У якості матеріалу дослідження залучено вибрані короткі оповідання Реймонда Карвера, Джорджа Сондерса, Шермана Олексі, Ольги Герасим'юк, Євгенії Кононенко, Андрія Бондаря, Галини Лицур-Щадей.

Завданням дослідження емоційної лексики є виявлення та аналіз емоційних ознак тексту та аналіз використання емоційної лексики в мовленні різних соціальних груп та культур. **Методика** дослідження емоційної лексики – шляхом аналізу текстів, які використовуються в літературі та шляхом компаративного аналізу. **Практичною значущістю** є розуміння використання емоційною лексики, вміння правильно сприймати текст та розуміти весь спектр емоцій та станів, що були передані через емоційну лексику.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, основної частини, висновків, резюме англійською мовою, списку використаних джерел, який налічує дванадцять позицій теоретичного матеріалу та десять позицій ілюстративного матеріалу. У вступі розглядається актуальність теми, її значення для теорії та практики філологічної науки, мета, завдання, об'єкт, предмет, матеріал. Основна частина роботи складається з двох розділів. Перший розділ присвячено розгляду теоретичних засад дослідження емоційної лексики. У другому розділі курсової роботи представлено результати дослідження/вивчення емоційної лексики в українських та американських коротких оповіданнях ХХІ століття. У загальних висновках узагальнено всю роботу шляхом підведення підсумків.

ПЕРША ЧАСТИНА. Теоретичні засади дослідження емоційної лексики

1.1. Поняття емоційної лексики

Емоційна лексика – це слова, які використовуються для вираження емоцій, настрою або почуттів. Це можуть бути слова, які описують радість, гнів, сум, страх, надію та інші емоції. Емоційна лексика має велике значення в літературі, мистецтві та в мовленні взагалі, оскільки вона допомагає передати не тільки смисловий зміст, а й відчуття та настрої, що може бути дуже важливим у комунікації з іншими людьми. Деякі сфери вираження емоційної лексики: щастя, смуток, злість, страх, любов, ненависть, подив, захоплення та багато інших.

Особливості емоційної лексики полягають у тому, що вона має сильний емоційний заряд і може викликати певні емоції у людей, які читають абочують її. Оскільки емоції є дуже суб'єктивними, емоційна лексика може сприйматися по-різному різними людьми.

Особливості емоційної лексики також включають:

1. Використання сильних дієслів та прикметників, які передають інтенсивність почуття.
2. Використання метафор та образів, які можуть бути більш ефективними для вираження почуттів, ніж пряма мова.
3. Часте використання повторів, що можуть підкреслити силу почуття та зробити текст більш емоційним.
4. Залежно від емоції, яку автор намагається передати, може використовуватися різна інтонація та ритм у мовленні.
5. Емоційна лексика може викликати різні емоції в залежності від контексту, в якому вона використовується.
6. У текстах з високим рівнем емоційної лексики може бути менше фактичної інформації, але більше емоційної наснаги.

Емоційна лексика виражає емоції мовця та оцінку об'єкта мовлення. Під емоційною лексикою також розуміється лексика, яка має відповідні конотації (Шаховський, 1995: 3).

Основна проблема емоційної лексики полягає в її суб'єктивності. Оскільки емоції є сильно пов'язані з особистісним досвідом та світоглядом, те саме слово або фраза може викликати різні емоції у різних людей.

Крім того, емоційна лексика може бути надто інтенсивною або надто простою, що може викликати різні проблеми в залежності від контексту. Надмірне використання емоційної лексики може зробити текст надто мелодраматичним, або ж відвернути увагу від фактичної інформації, яку автор намагається передати.

Також, використання емоційної лексики може бути проблематичним в офіційному або науковому контексті, де вимагається точність та об'єктивність в мовленні.

Підсумовуючи слід відзначити, що хоча емоційна лексика може допомогти створити більш яскравий та емоційний текст, використання її потребує уважності та врахування контексту, а також потребує розуміння того, що емоції можуть бути дуже суб'єктивними. Використання емоційної лексики може допомогти створити більш яскравий, ефектний та емоційно насичений текст, що залучить увагу читачів або слухачів. Однак, варто пам'ятати, що надмірне використання емоційної лексики може зробити текст надто перенасиченим та емоційно громіздким.

Існує кілька типів емоційної лексики, які можна виділити залежно від способу використання та семантичних характеристик слів.

Експресивна лексика: це слова або вирази, які використовуються для вираження емоційного стану людини, таких як біль, гнів, радість тощо. Це можуть бути слова з позитивною, негативною або нейтральною забарвленістю.

Емоційно забарвлена лексика: це слова, які мають сильний емоційний заряд, але вони не пов'язані з вираженням емоцій. Наприклад, «жорстокий»,

«страшний», «красивий», «жахливий» – ці слова мають сильну емоційну забарвленість, але вони можуть використовуватися в різних контекстах.

Емоційно-оцінювальна лексика: це слова, які використовуються для вираження оцінки або судження про щось або когось, і вони мають емоційний заряд. *Наприклад, «чудовий», «жахливий», «відварений» – ці слова використовуються для вираження оцінки та мають емоційний заряд.*

Емоційно-модальна лексика: це слова, які використовуються для вираження ставлення мовника до того, що він говорить або до ситуації, в якій він знаходиться. *Наприклад, «бажано», «слід», «неприйнятно» – ці слова мають емоційний заряд та використовуються для вираження особистого ставлення мовника до того, про що він говорить.*

Отже, типи емоційної лексики можуть бути досить різноманітними та використовуються в різних ситуаціях.

Утворення емоційної лексики за допомогою суфіксів та префіксів є одним з найпоширеніших способів утворення нових слів в українській мові. Суфікси та префікси можуть надавати словам різних емоційних відтінків, виражати різні почуття та стани.

Наприклад, префікс «недо-» може виражати негативне ставлення до предмета, дії чи явища, наприклад: «недоробок», «недоглянута дитина», «недосконалий продукт». Суфікс «-ня» може вказувати на певний стан або процес, пов'язаний зі словом, наприклад: «тривожня», «радісня», «сумна». Суфікс «-ник» може вказувати на представника певної професії або заняття, а також на людину з певними рисами характеру, наприклад: «мрійник», «бунтівник», «мудряк».

За допомогою суфіксів та префіксів можна створити нові слова, які виражають певні емоції, почуття та стани. Це дає можливість збагачувати мову новими словами, які можуть бути корисними для точнішого вираження думок та почуттів. Також вивчення утворення емоційної лексики за допомогою суфіксів та префіксів може бути корисним для розуміння культурної спадщини та історії мови. Проблема емоційної лексики є досить

комплексною та має багато аспектів. Різні дослідники займалися вивченням цієї проблеми з різних точок зору та приходили до різних висновків.

1.2. Дослідники емоційної лексики

Одним з найбільш відомих дослідників емоційної лексики є американський психолог Пол Екман. Він досліджував емоції та виявив, що вони мають універсальні вирази, які не залежать від культурних чи мовних особливостей. Так, Екман віднайшов шість базових емоцій (радість, гнів, страх, сум, здивування та огиду) та показав, що вони мають певні фізіологічні та експресивні ознаки. (Екман, 1994: 93)

Інші дослідники займалися аналізом емоційної лексики з точки зору її використання у мовленні та комунікації. Наприклад, американська лінгвіст Сьюзен Еррінгтон вивчала використання емоційної лексики у політичному дискурсі та показала, що її вживання може впливати на сприйняття політичних повідомлень та ідеологій.

Українські мовознавці також займалися вивченням емоційної лексики. Наприклад, Василь Назаренко досліджував питання про роль емоційної лексики у формуванні мовного стилю, а Микола Забіла описував емоційні маркери в українській мові.

Над центральною проблемою емоційної лексики працювала відомий радянський мовознавець Є. М. Галкіна-Федорук. Центральна проблема – проблема взаємодії емоційного компонента і значення слова: «емоційна лексика виражає почуття і настрої людини, за значенням ця лексика поділяється на лексику, яка називає почуття і виражає відношення до явищ дійсності, позитивну і негативну» (Галкіна-Федорук, 1954: 9). Емоційна лексика – це, передусім, декілька прошарків: «1) слова, що виражають почуття, які переживає сам мовець чи інша особа; 2) слова оцінки, що кваліфікують річ, предмет, явище або з позитивного, або з негативного боку всім своїм складом, лексично; 3) слова, у яких емоційне відношення до називаного виражається не лексично, а граматично, тобто особливими

суфіксами і префіксами» (Галкіна-Федорук, 1954: 136). За емоційним забарвленням розрізняють також лайливі та вульгарні слова, тобто емоційність слова розуміють як його стилістичні характеристики.

Лінгвіст І. В. Арнольд не відносить до складу емоційної лексики слова, які називають емоції і почуття. Вчена обстоює думку, що за своєю суттю емоційна лексика – це два прошарки: 1) емоційно-нейтральний, що виражає тільки поняття, без вказівки на ставлення до нього мовця; 2) емоційно забарвлений, що виражає почуття, настрої і ставлення мовця до висловлювання. Емоційна лексика усвідомлена також як слова, що містять позитивну або негативну оцінку того, що називається в слові (пестливі, лайливі слова, вигуки) та як образне вживання похідних слів завдяки гіперболі. Отже, тут безумовної протилежності між емотивністю й емоційністю не простежуємо. Емоційність для І. В. Арнольд тісно пов'язана з оцінкою. (Арнольд, 1959: 352)

До емоційних зазвичай відносять слова, що називають психічні, внутрішні стани, характер, світовідчуття, переживання (*joy, love, happiness, sadness etc.*); будь-яке поняття з одним компонентом – позитивним (*nice, affectionate dear, tender, charming*) чи негативним (*scoundrel, swindler, lazy, monster, wicked*). Також до емоційних належать слова з оцінними значеннями, що виявляються у певних характеристичних ознаках. Серед них: характеристика людей (*handsome, attractive*); характеристика навколишнього світу, будівель (*mansions*); емоційна кваліфікація дій людини, процесу говоріння (*chatter*), слова, які мають помітний відтінок урочистості (*homeland, majesty, feat, forerunner, advocate, liberation, majestic*). (Лила, Огінська, 2021: 5).

А. Вежбицька класифікує назви емоційних станів наступним чином: 1) емоції, пов'язані з «поганими речами» (*sadness, unhappiness, distress, upset, sorrow, grief, despair*); 2) емоції, пов'язана з «добрими речами» (*joy, happiness, content, pleasure, delight, excitement*); 3) емоції, пов'язані з людьми, які здійснили погані вчинки (*anger, fury, rage, wrath, madness*); 4) емоції,

пов'язані з роздумами про самого себе, самооцінкою (*remorse, guilt, shame, humiliation, embarrassment, pride, triumph*); 5) емоції, пов'язанні із ставлення до інших людей (*love, hate, respect, pity, envy*). (Лила, Огінська, 2021: 5).

В. Апресян поділяє мовні засоби вираження емоцій на чотири підтипи:

1) клішовані, закріплені за конкретним кушем емоцій способи вираження – емоційні вигуки (*ouch!, wow! oh boy! woop!*), що зберігають зв'язок із вокалізацією емоції та асоціюються з певним виразом обличчя; 2) вільні, контекстуально мотивовані способи вираження – наприклад пряма мова, що вводиться дієсловом зі значенням емоції (*Get out of here!*); 3) спеціальні слова, закріплені за тим чи іншим кушем емоцій, деякі з них наближаються до вигуків (*poor lamb, fabulously, amazing*); 4) стійкі конструкції, у яких емоції називаються прямо і використовуються різні емоційні слова (*I feel sad, I'm grateful, I'm excited*). (Апресян, 2010: 27)

Висновки до першої частини

Отже, дослідження емоційної лексики здійснюються в різних наукових дисциплінах та відображають різні аспекти цієї проблеми. Емоційна лексика є невід'ємним компонентом написання оповідань. Її використання всюди та вона передає наміри, почуття та стани. Емоційна лексика є важливою складовою мови і має великий вплив на сприйняття текстів та комунікацію між людьми. Вона варіюється в залежності від культурних, історичних та соціальних факторів, що відображається у різноманітності вживання слів у різних мовах та культурах.

ДРУГА ЧАСТИНА. Емоційна лексика в українських та американських коротких оповіданнях ХХІ століття

2.1. Емоційна лексика в американських коротких оповіданнях ХХІ століття

Американські короткі оповідання ХХІ століття представляють широкий діапазон тем, стилів та жанрів, а також відображають різноманітні аспекти американського життя та культури. Одним із найвідоміших авторів коротких оповідань в США є Реймонд Карвер, який відомий своїми прозорими та мінімалістичними стилями. Він висвітлював теми, пов'язані зі звичайними людьми та їхніми відносинами, включаючи сімейні проблеми, відносини між чоловіками та жінками, а також алкогольну та наркотичну залежності. У його творах значну роль відіграє емоційна лексика.

Карвер був відомий своїм мінімалістичним стилем, що характеризується відсутністю зайвих деталей і залишенням більшості речей на уяві читача. Він використовував емоційну лексику для того, щоб передати внутрішній стан персонажів та їхні емоції

У творі «Cathedral» Карвер використовує емоційну лексику, щоб передати напружену атмосферу та розкол у відносинах між головними героями. Він також використовує слова, що пов'язані зі смертю та релігією, щоб передати почуття відчаю та пустки. «Cathedral» – це оповідання американського письменника Реймонда Карвера, в якому розповідається про чоловіка на ім'я Роберт, який є другом дружини головного героя. Роберт є сліпим, але, незважаючи на це, він є дуже енергійним і відкритим до світу. Головний герой починає відчувати заздрість до Роберта, який може відчувати реальну красу в світі, що йому оточує, хоча й не бачить її очима.

Протягом вечора Роберт та головний герой розмовляють про різні теми, але пізніше головний герой засинає на дивані, а Роберт і його дружина залишаються в кімнаті. Роберт тоді пропонує головному герою допомогти йому нарисувати катедральний собор, що трансформує весь досвід героя з

Робертом. Роберт буквально проводить головного героя в світі сліпих, де здібності людини не обмежені зором, а насправді є безмежними. В результаті, головний герой отримує новий погляд на світ і розуміє значення справжньої краси та співіснування з іншими людьми.

«Cathedral» Реймонда Карвера містить безліч прикладів емоційної лексики, особливо пов'язаної зі станами головного героя, який змінюється під впливом свого спілкування зі сліпим чоловіком. Ось кілька прикладів:

“I didn’t answer. She’d told me a little about the blind man’s wife. Her name was Beulah. Beulah! That’s a name for a colored woman.”

“Was his wife a Negro?” I asked.

“Are you crazy?” my wife said. “Have you just flipped or something?” She picked up a potato. I saw it hit the floor, then roll under the stove. “What’s wrong with you?” she said. “Are you drunk?”

“I’m just asking,” I said.”

У цьому епізоді можна побачити яскравий приклад емоційної лексики. Дружині дуже не сподобалося запитання головного героя, через що вона дала жорстку реакцію. Через свої запитання вона висловлює гнів, збентеження та невдоволення. Запитання “Are you crazy?” особливо дає зрозуміти, що це промовлено з негативною емоцією, бо це пряма мова, що вводиться дієсловом зі значенням емоції.

“Hearing this, I felt sorry for the blind man for a little bit. And then I found myself thinking what a pitiful life this woman must have led. Imagine a woman who could never see herself as she was seen in the eyes of her loved one. A woman who could go on day after day and never receive the smallest compliment from her beloved. A woman whose husband could never read the expression on her face, be it misery or something better. Someone who could wear makeup or not – what difference to him? She could if she wanted, wear green eye-shadow around one eye, a straight pin in her nostril, yellow slacks, and purple shoes, no matter. And then to slip off into death, the blind man’s hand on her hand, his blind eyes

streaming tears – I'm imagining now – her last thought maybe this: that he never even knew what she looked like, and she on an express to the grave.”

Через цей фрагмент нам автор показує, що головний герой відчуває жаль до подружжя. Тут розповідається про покійну дружину Б'юлу сліпого героя, Роберта. Він розповідав про те, як вони познайомилися і що вона була для нього дуже важливою. Вона померла від раку, що було для нього великим шоком. Її смерть залишила його з відчуттям втрати і незахищеності, і він став залежним від алкоголю. Головний герой детально описує та роздумує щодо життя цієї пари. Це зрозуміло через фразу «I felt sorry», бо це стійка конструкція, у якій емоції називаються прямо і використовується емоційне слово. «Pitiful life this woman must have led», «misery» – фрази, що описують як шкода головному герою через їх сімейні обставини.

“Why don't you dance?” – це коротке оповідання Реймонда Карвера, в якому розповідається про чоловіка, який продає всі речі зі свого дому на городі перед будинком. У його дворі з'являється дівчина, з якою він розмовляє та танцює. Він наливає їй напої, та закликає до танцю. Тоді вони зближуються та відчувають спільність, забуваючи про зовнішній світ. Але наступного дня він знову продає все своє майно та переїжджає в інше місто.

Карвер використовує емоційну лексику для того, щоб передати роздуми головного героя про відносини зі своєю колишньою дружиною. Він використовує слова, що пов'язані з теплими пережитими разом моментами, а потім з сумом, відчаєм та розчаруванням, щоб передати почуття героя.

“You've gained weight. You haven't combed your hair. You haven't shaved.” *He plucked at my pants. “And you haven't ironed your clothing. A man must always iron his clothing.”*

Це каже чоловік, який зустрічає головного героя, коли він перший раз приходить до продавця гаражу, щоб купити меблі. Очевидно, що він це каже з емоцією зневаги. Автору вдалося показати цю емоцію через вказування на недоліки чоловіка. До емоційної лексики належать слова з оцінними

значеннями, що виявляються у певних характеристичних ознаках: “gloomy, melancholy, regret, loneliness, disappointment”.

Усі ці приклади демонструють, як Карвер використовує емоційну лексику, щоб передати внутрішній стан героїв та їхні емоції і переважно це слова пов'язані зі смутком, меланхолією та втраченими надіями.

Досліджуючи творчість Реймонда Карвера можна простежити, що вся стилістика його оповідань та використана емоційна лексика має не сумовитий характер.

Інший відомий автор, Джордж Сондерс, часто використовує гумор, фантазію та метафори у своїх оповіданнях, щоб висвітлити більш глибокі теми, такі як політика, суспільні проблеми та історія. «CivilWarLand in Bad Decline» Джорджа Сондерса – це оповідання про чоловіка на ім'я Пол, який є опікуном парку розваг, який знаходиться в поганому стані і бореться з фінансовими труднощами. Пол відчуває великий гнів на світ навколо нього, включаючи свою дружину та сина, які постійно зводять його з розуму своїми проблемами. Однак, коли він стикається з трагічною ситуацією, пов'язаною з парком, він починає розуміти, що має бути важливішими речами в житті, ніж просто боротьба за виживання.

«Evelyn stands there with her arms crossed giving me a dropdead look».

Тут Сондерс показує невдоволення однієї з героїнь, використовуючи опис пози дівчини та вираз її обличчя. Dropdead look – це емоційне зображення, за допомогою якого одразу уявляється агресивний настрій персонажу. Змальовування мови тіла також іноді використовується, аби дати розуміння емоційності.

«Mr. Haberstrom takes a nice long look. Then he pokes me with the spitty end of his cigar and says not with his money I don't, and storms back down the trail».

Дуже емоційно описано погляд людини. Слово nice використано для того, щоб показати саркастичний намір персонажу.

Оповідання «The Semplica Girl Diaries» Джорджа Сондерса розповідає про життя звичайної сім'ї, яка намагається втекти від своїх фінансових проблем та підвищити свій соціальний статус за допомогою придбання «Семпліка-дівчат». Це нова мода, яка полягає у привезенні молодих жінок з бідних країн та підвішуванні їх на струнах в саду, щоб вони приносили власникам щастя і були символом успіху. Головний герой, батько родини, записує свої думки та спостереження у свій щоденник, намагаючись зрозуміти, чому цей світ перетворює живих людей на товари і що це значить для суспільства в цілому.

“Oops. Missed a day. Things hectic. Will summarize yesterday. Yesterday a bit rough. While picking kids up at school, bumper fell off Park Avenue. Note to future generations: Park Avenue = type of car. Ours not new. Ours oldish. Bit rusty.”

Oops – це клішований, спосіб вираження, емоційні. Він зберігає зв'язок із вокалізацією емоції та асоціюються з певним виразом обличчя. Це емоція, яка виникає при помилковій дії. A bit rough використано для того, щоб читач одразу зрозумів характер події.

“Wow, this garden is like ten times bigger than our whole yard.”

Wow – емоційний вигук, який промовляється під час здивування.

Інші автори коротких оповідань XXI століття, такі як Шерман Олексі та Лорі Мур, фокусуються на темах гендерної ідентичності та сексуальності, а також на відносинах між людьми та природою.

В оповіданні Шермана Олексі під назвою «The Lone Ranger and Tonto Fistfight in Heaven» можна знайти емоційну лексику, яка допомагає передати настроїв і почуття героїв. *Наприклад, «I don't trust you,» she said to me. «You get too angry.»*. Один з героїв проявляє страх перед своїм співрозмовником, вказуючи на те, що той може розгніватися.

В іншому оповіданні Олексі «This Is What It Means to Say Phoenix, Arizona» є момент, де персонаж вказує на те, що він відчуває жаль за скоєне,

а інший йому відповідає, що не відчуває образи за це, тобто це емоція прийняття.

“Yeah, but I’m still sorry”

“That’s all right”

2.2. Висновки щодо емоційної лексики в американських коротких оповіданнях XXI століття

Підсумовуючи, емоційна лексика у коротких американських оповіданнях XX-XXI ст. здебільшого має негативний характер. В наведених прикладах можна відмітити, що негативна емоційна лексика використовується в коротких американських оповіданнях для створення напруження, конфлікту та драматизму. Вона може включати слова та висловлювання, що описують біль, страждання, розчарування, гнів, страх та інші негативні емоції. Безумовно, в проаналізованих текстах присутні позитивні емоційні лексичні одиниці та багато їх відтінків, але гамма почуттів негативного забарвлення переважає влучністю та різноманіттям характеристик. Це дозволяє авторам створити реалістичні образи персонажів та допомагає читачам зрозуміти їх почуття та дії.

Проте важливо зазначити, що використання негативної емоційної лексики не є єдиним стилем письма в коротких американських оповіданнях. Деякі автори можуть використовувати більш об'єктивну та нейтральну мову, зосереджуючись на сюжеті та діалогах персонажів.

Отже, негативна емоційна лексика може бути використана для досягнення певних літературних цілей, але вона не є єдиним засобом створення реалістичних та цікавих оповідань.

2.3. Емоційна лексика в українських коротких оповіданнях XXI століття

Українські короткі оповідання XXI століття представляють широкий спектр тем та жанрів. Серед них можна виділити наступні напрямки.

Постмодерністські оповідання, які характеризуються сюрреалізмом, іронією та гумором. Ці оповідання часто мають експериментальну форму та використовують нестандартні прийоми мовлення.

Психологічні оповідання, що зосереджують увагу на внутрішніх переживаннях та конфліктах персонажів. Вони часто розкривають тему втрати, пошуку власного місця у світі та відносин між людьми.

Оповідання з елементами фентезі та містики, які створюють уявний світ з чарівними подіями та персонажами. Ці оповідання можуть мати містичну підтекст, символіку та алегорії.

Історичні оповідання, які відображають життя та події минулого. Вони можуть бути основані на реальних історичних подіях або містити фіктивних персонажів, які діють у відтвореному історичному контексті.

Сучасні соціальні оповідання, що відображають проблеми сучасного українського суспільства та відносин між людьми. Вони можуть мати проблемну та актуальну тематику, таку як корупція, безробіття, національні відносини тощо.

У книжці «Я повернулася. Люблю» відомої української телеведучої та громадської діячки Ольги Герасим'юк на читача чекають захопливі подорожі, знайомство з історією, культурою, звичаями та ментальністю багатьох народів, але насамперед тут будуть зустрічі з людьми. Вдумлива й чутлива до найтонших деталей, до найглибших психологічних нюансів авторка (за сумісництвом – і героїня) не тільки розповість багато нового про барвистий і строкатий світ, а й нагадає призабуте, зупиниться перед сакральним, поміркує про вічне. Щире і просте, радісне й печальне, зворушливе і мудре на цих сторінках переплітаються, сходяться й розходяться, творять чутливі, як пульс, візерунки живої оповіді, де кожне слово пропущене крізь серце. Героїня має внутрішню боротьбу зі своїми страхами і почуттями відповідальності. Оповідання зосереджується на внутрішньому світі головної героїні, на її переживаннях та емоціях.

«Бог приходить і невмолимо забирає найдорожче, бо тільки так можна зробити твою любов до всього найдорожчого знову живою, кровоточащою, такою, що здирає з тебе шкіру й дає болюче відчуття всього, до чого. торкнешся. Тільки така мука справжня любов.»

Автор передає за допомогою емоційної лексики дуже сильний біль на душі. «Живою, кровоточащою» – особливо підкреслює це.

«Строгий Бог щоразу знімає мене з усіх вершин, літаків, поїздів, витягає з найдальших закапелків географічної карти світу й повертає додому. Це Пирятин. Полтавська область. Столиця мого життя»

«Строгий Бог» – цим вона акцентує на тому, що в героїні складні життєві ситуації та відсутність можливості будувати нове життя.

*«А я ей говорю, **прикинь**: Николь, иди дамой! А она мне: Мамо, я ще трішки хочу погуляти! Прикинь?» Одна подружка повторила другій цю історію тричі й не знати чого – тричі однаково **заливалася сміхом**.»*

Слово «прикинь» є виразом, який має заохочувати співрозмовники до емоції здивування. Фразеологізм «заливатися сміхом» особливо виділяє емоцію сміху та вказує на те, що це істеричний сміх.

У книзі Євгенії Кононенко «Празька химера» зображені враження від двотижневого перебування письменниці в серці Європи – Празі. Автор тонко змальовує місто Прагу, створюючи враження, що читач також знаходиться там. Також вона використовує символіку химери, що є давнім міфом, щоб вивчати та розглядати різні аспекти людського життя, зокрема, взаємини між різними видами сутностей та шукання свого місця в цьому світі. Авторський стиль Євгенії Кононенко доволі оригінальний: елегантно виписані образи, коротко й влучно зображені реалії.

Оповідання «Празька химера» містить декілька прикладів емоційної лексики, що допомагає передати настрій і емоції головного героя.

*«Марічка **глибоко зітхнула**. В її теперішньому стані лишалось одне: на кілька хвилин забути про зовнішні обставини, зробити велике зусилля й позбутися **підступних спазмів** усередині, між грудьми й животом.»*

«Глибоко зітхнула» – почуття виснаженості та легкого смутку. «Підступних спазмів» – особливо робить акцент на тому, що героїні відчуває себе неприємно.

Словосполучення «*ніжні листя*» в іншій частині оповідання викликає відчуття приємності та легкості. Вираз «*прокляття*» виділяє емоції обурення та невдачі. Прикметник «*замріяно*» наголошує на мрійливості та задумливості. Слово «*безлад*» виражає почуття безладу та хаосу.

Ці слова допомагають передати різні настрої та емоції героя, і створюють більш деталізований образ ситуації, що підвищує цікавість для читача.

«Церебро» – збірка малої прози Андрія Бондаря, яка переносить читачів у химерний світ дрібних людських пригод. Випадкові зустрічі, типові ситуації, які трапляються в кожного, спонукають замислитись, ухвалити рішення, діяти.

У першому оповіданні з цієї збірки «Дельфіни та шиншили» є фраза «*Просто послухай, Господи, що я тобі кажу, просто вислухай*», у якій відтворюється покора, благання або покаяння. Можна відстежити сильну емоційну напругу, смуток чи розчарування.

«*Щонайменше несправедливо*» – бажання, аби щось змінилося на кращу сторону та настала справедливість.

У другому оповіданні цієї збірки «Via Dolorosa» є незвичайне словосполучення «*карколомний політ*», де прикметник акцентує особливу увагу на тому, що це була важко, складно для виконання.

Історії в книзі «Таке життя» Галини Лицур-Щадей пов'язані з горами, які поєднують у собі багатство та небезпеку, щедрістю та суворістю, оспіваною красою, але яка залишається невловимо мінливою в момент споглядання. Головна цінність цих оповідань полягає в тому, що вони здатні відгукнутися в кожному з нас, оскільки в них міститься відображення різноманітних людських долі і переживань.

Речення *«Я неймовірно радий побачити цю книгу болючих і жаских історій»* виражає радість, захоплення та інтригу. Говорячи про книгу *«болючих і жаских історій»*, людина відчуває цікавість до вивчення складних тем і емоцій, які здатні викликати у читача змішані почуття страху, здивування, туги, але й навіть співчуття та розуміння.

Вигуки *«Відчепись! Не вигадуй! Тобі наснилося!»* ілюструють емоцію сумніву, несхвалення, або навіть обурення. В залежності від контексту, можуть бути спрямовані на когось, хто говорить щось неправдоподібне або неприємне, або на когось, хто займається надмірним фантазуванням. У цих вигуків є відчуття відведення, прагнення відмовитися від того, що було сказано, або відштовхування від себе людини, яка говорить ці речі.

2.4. Висновки щодо емоційної лексики в українських коротких оповіданнях XXI століття

Узагальнюючи, емоційна лексика в українських оповіданнях XXI століття здебільшого передає різноманітні переживання героїв творів. Часто це є негативні емоції, такі як сум, туга, розчарування, розпач, але можна знайти й позитивну емоційну лексику, що виражає радість, любов, надію, задоволення та інші позитивні відчуття. Емоційна лексика допомагає читачеві пережити те, що відбувається з героями, співпереживати їхній досвід і зрозуміти їхні вчинки та реакції на події.

Також емоційна лексика може допомагати автору передати атмосферу твору, зробити його більш живим та реалістичним. Емоційна лексика здатна збільшити емоційний зв'язок між героями твору та читачем.

Українські оповідання XXI століття містять багато різноманітної емоційної лексики, що відображає багатогранність переживань та емоцій людей в різних життєвих ситуаціях.

Висновки до другої частини

В українській та американській літературі можна спостерігати різноманітність підходів до використання емоційної лексики. Деякі автори можуть використовувати багато виразів і словесних засобів для передачі

емоцій, створюючи барвисті та емоційно насичені тексти. Інші можуть обмежувати використання емоційної лексики, надаючи пріоритет іншим аспектам оповіді, таким як сюжет або символіка.

Також можуть спостерігатися культурні відмінності у використанні емоційної лексики. Українська та американська культури мають свої унікальні особливості і нюанси, які можуть відобразитися у способі вираження емоцій.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Дослідження емоційної лексики може допомогти розумінню культурного контексту мови та її використання в різних жанрах та стилях мовлення. Також, вивчення емоційної лексики може допомогти лінгвістам та перекладачам у передачі емоційного забарвлення тексту в інші мови. У практиці філології, знання емоційної лексики може бути корисним для літературних критиків, журналістів та рекламних фахівців, які створюють текст з метою викликати певні емоції в отримувача.

Характеристики американської та української емоційної лексики ХХІ ст. можуть бути досить різними через культурні та історичні відмінності між цими двома країнами. Однак, можна виділити деякі загальні риси, а саме:

Американська емоційна лексика:

Використовує багато виразів, що виражають наміри та вплив; часто містить емоційні вигуки або вирази; містить багато слів, що виражають співчуття та вдячність; часто містить слова, що описують сум, тугу та трагедію.

Українська емоційна лексика:

Містить слова, що описують сум, біль, розчарування; включає в себе багато ідіом та фраз, що описують емоції; містить багато слів, що виражають душевні стани, такі як меланхолія та задумливість; включає в себе багато емоційних виразів на бажання встановлення справедливості.

Загалом, американська та українська емоційна лексика дуже відрізняються через культурні, історичні та соціальні контексти, але вони обидві є важливими складовими мовного виразу емоцій та почуттів.

Отже, дослідження емоційної лексики є важливим елементом науки, а власне емоційна лексика як така є важливим компонентом літературного мистецтва та комунікації в цілому, який допомагає передавати емоції, створювати настрій та ефективно подавати повідомлення.

RÉSUMÉ

The term paper is devoted to the study of emotional vocabulary in Ukrainian and American short stories of the twenty-first century.

The relevance of this study lies in the fact that it is the first to determine what exactly the author wanted to convey using emotional vocabulary. This made it possible to gain new knowledge about how to understand and perceive the text more deeply.

The object of the study is Ukrainian and American short stories of the twenty-first century.

The subject of the study is emotional vocabulary.

The purpose of the term paper is to study the cases of emotional vocabulary used in Ukrainian and American short stories of the twenty-first century.

The aim of this study is to achieve the following objectives:

1. To get acquainted with Ukrainian and American short stories of the XXI century.
2. Deepening the study of the topic of emotional vocabulary.
3. Critical reflection on the use of emotional vocabulary in Ukrainian and American short stories of the twenty-first century.

The first chapter of the term paper describes the theoretical foundations of the study of emotional vocabulary. The concept of emotional vocabulary is defined.

The second chapter of the term paper investigates the cases of using emotional vocabulary in Ukrainian and American short stories of the XXI century.

Keywords: emotional vocabulary, short stories, emotion, state, feeling, colouring.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

https://chtyvo.org.ua/authors/Kovaliuk_Olha/Leksyka_na_poznachennia_emotsii_ta_emotsiinykh_staniv_liudyny_v_ukrainskii_movi_XIVXVI_stolit/

Susan Errington (2013). *Emotion in Discourse*. Кафедра англійської мови та лінгвістики у Ланкастерському університеті.

Антонюк, А. В. (2021). *Фразеологічні засоби вираження емоцій в українській мові*. Наукові записки Національного університету «Острозька академія».

Арнольд И. В. (1959). *Лексикология современного английского языка*. Издательство литературы на иностранных языках.

Галкина-Федорук Е. М. (1954). *Современный русский язык*. МГУ.

Глоба, Т. О. (2021). *Лексико-семантичні особливості англійських фразеологізмів з емоційним значенням*. Наукові записки Національного університету «Острозька академія».

Ковальова, А. А. (2021). *Слова з емоційним забарвленням у сучасній українській мові: семантична структура та проблеми перекладу*. Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Лиля М. В., Огінська М. О. (2020). *ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ЕМОЦІЙ ЯК МОВОЗНАВЧА ПРОБЛЕМА*. Державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди у Переяславі.

Лунченко, О. М. (2020). *Слова-емоції в українській мові: лексикографічний аспект*. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Пол Екман (1994). *The Nature of emotion: fundamental questions*. New York.

Романова Н. В. (2011). *Проблема емоційної і емотивної лексики*. Вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки

Шаховский В.И. (1995). *О лингвистике эмоций // Язык и эмоции*. ВГПУ.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- George Saunders (1966). *CivilWarLand in Bad Decline*. Kenyon Review.
- George Saunders (2012). *The Semplica-Girl Diaries*. The New Yorker.
- Raymond Carver (1978). *Why don't you dance?* Quarterly West.
- Raymond Carver (1983). *Cathedral*. Best American Short Stories.
- Sherman Alexie (1993). *The Lone Ranger and Tonto Fistfight in Heaven*. Atlantic Monthly Press.
- Sherman Alexie (1994) . *This Is What It Means To Say Phoenix, Arizona*. Esquire.
- Андрій Бондар (2018). *Церебро*. Видавництво Старого Лева.
- Галина Лицуй-Щадей (2019). *Таке життя*. Літературна агенція Піраміда.
- Євгенія Кононенко (2019). *Празька химера*. Видавництво Анетти Антоненко.
- Ольга Герасим'юк (2019). *Я повернулася. Люблю*. Видавництво Старого Лева.